

EXODUS

7:8-8:32

De eerste vier plagen, de verharding van de farao en Gods oordeel over de goden van Egypte

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/exodus/7-8-8-32

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	De verharding van farao's hart	4 min	4
2	Aärons staf en de Egyptische magiërs	4 min	5
3	Jannes en Jambres als valse leraren	3 min	7
4	De Nijl verandert in bloed	3 min	9
5	Het patroon van de negen plagen	2 min	10
6	Overzicht van de negen plagen	2 min	11
7	Oordeel over de goden van Egypte	2 min	12
8	Mogelijke natuurlijke oorzaken	4 min	13
9	Bovennatuurlijke kanten van de bloedplaag	4 min	15
10	Gods opdracht blijft onveranderd	2 min	17
11	De komst en oorsprong van de kikkerplaag	4 min	18
12	Farao vraagt om het einde van de kikkers	4 min	20
13	Farao breekt zijn belofte	2 min	23
14	De muggenplaag en de machteloze magiërs	4 min	24

15	Een hart dat steeds verder vereelt	2 min	26
16	De steekvliegen en de bescherming van Gosen	2 min	27
17	Egypte als beeld in Openbaring	4 min	28
18	Openbaring en het oordeel over Jeruzalem	2 min	30
19	De opname vóór de verdrukking	3 min	31
20	Bewaring te midden van Gods oordeel	3 min	32
21	Farao's eerste compromis en Mozes' antwoord	2 min	34
22	Farao's tweede compromis en nieuwe weigering	2 min	36
	Om verder te lezen		37

1

De verharding van farao's hart

Aan het einde van de vorige bijeenkomst sprak ik over de uitspraak dat God het hart van de farao zou verharden, die je aantreft in Exodus 7:3, hoewel dat niet de eerste keer is dat we die tegenkwamen. Dat was alleen het punt waarop ik de tijd nam om er iets over te zeggen. Ik vertelde dat er in het Hebreeuws drie woorden voor worden gebruikt. Ik had ze toen niet bij me, maar nu wel, als je wilt weten welke het zijn.

Ongeveer twintig keer staat er in het boek Exodus dat de farao zijn hart verhardde, dat God het hart van de farao verhardde, of eenvoudigweg dat zijn hart verhard werd. Er worden drie verschillende woorden gebruikt. Die lopen in het verhaal zo door elkaar dat ze bijna onderling verwisselbaar worden gebruikt, hoewel sommige vaker worden gebruikt wanneer er staat dat God het hart van de farao verhardde, en andere vaker wanneer er staat dat de farao zijn eigen hart verhardde. Toch is er geen scherpe scheidslijn. Ze worden alle drie op alle manieren gebruikt.

Het woord dat het vaakst wordt gebruikt, is chazaq, wat je in Latijnse letters waarschijnlijk zou spellen als C-H-A-Z-A-Q. Chazaq. Dat woord betekent versterken, krachtig maken of verharden. Zoals ik al zei, wordt dat woord vaker gebruikt dan de andere twee samen. Van de twintig gevallen wordt het twaalf keer gebruikt.

Het op één na meest gebruikte woord is kabad, dat je spelt als K-A-B-A-D. Kabad. Dat woord betekent zwaar, ongevoelig of dik maken. Wij zouden kunnen zeggen: eeltig maken, alsof er eelt op het hart zit. Het maakt het ongevoelig of dik. Dat woord wordt zes van de twintig keer gebruikt.

Het woord dat slechts tweemaal wordt gebruikt, is qashah, dat je spelt als Q-A-S-H-A-H. Qashah. Dat woord betekent dicht, koppig of wreed maken. Dat wordt slechts tweemaal gebruikt.

Maar je kunt zien dat de meest gebruikte term eenvoudigweg ‘versterken’ is: God versterkte het hart van de farao, en zijn hart werd versterkt in zijn vastbeslotenheid om God niet te gehoorzamen en het volk niet te laten gaan. Deze versterking van de farao was bovennatuurlijk, want ieder verstandig mens zou hen na de eerste of tweede plaag laten gaan, of in elk geval na drie. Zijn magiërs waren krankzinnig genoeg om zich aanvankelijk tegen Mozes te verzetten. Maar na ongeveer vier plagen, of zoiets — ik weet niet meer hoeveel — zeiden zelfs de magiërs:

Dit komt door de hand van God. Laat deze mensen gaan.

Zij waren niet bovennatuurlijk verhard zoals de farao, dus zij konden zien wat ieder verstandig mens kon zien: ‘Je zult Egypte vernietigen als je met dit beleid doorgaat.’

Maar dat was precies wat God voor ogen had: Egypte vernietigen doordat de farao met dat beleid doorging. Op zijn verstandigere momenten zou de farao waarschijnlijk eerder hebben toegegeven. Maar omdat God niet wilde dat hij toegaf voordat de hele reeks oordelen haar loop had gehad, versterkte God hem in zijn verzet.

2

Aärons staf en de Egyptische magiërs

Nu pakken we het verhaal weer op in Exodus 7:8:

En de HEERE zei tegen Mozes en tegen Aäron: Als de farao tot u spreekt: Doe voor uzelf een wonderteken, dan moet u tegen Aäron zeggen: Neem je staf en werp die neer voor de farao; en de staf zal tot een slang worden. Toen kwamen Mozes en Aäron bij de farao en deden precies zoals de HEERE geboden had. Aäron wierp zijn staf neer voor de farao en voor zijn dienaren en hij werd tot een slang.

EXODUS 7:8-10

We zijn dit teken al eerder tegengekomen. Het werd gedaan bij de brandende braamstruik. God gaf dit als het eerste teken dat Mozes aan de farao kon tonen, en daarom zien we het hier opnieuw.

Maar de farao op zijn beurt riep de wijzen en de tovenaars, en ook zij, de Egyptische magiërs, deden met hun bezweringen hetzelfde. Want ieder wierp zijn staf neer en zij werden tot slangen, maar de staf van Aäron verslond hun staven. Het hart van de farao verhardde zich echter, zodat hij niet naar hen luisterde, zoals de HEERE gesproken had.

EXODUS 7:11-13

Ik vertelde dat er een truc bestaat waarmee je het kunt laten lijken alsof je een staf in een slang verandert. Daarvoor heb je een bepaald soort slang nodig die verstijft en verlamd lijkt te zijn wanneer je hem vlak achter de kop knijpt. Je kunt het stijve lichaam van een slang vermommen als een stuk hout als je het op de juiste manier kleurt. Wanneer je de slang vervolgens op de grond legt en zijn vastgeknepen nek loslaat, begint hij te kronkelen. Kijk eens aan, je hebt een staf in een slang veranderd — maar niet echt. Het is alleen maar een truc.

Misschien deden de magiërs dat. De Bijbel zegt niet wat de bron van de macht van de magiërs was. We zien dat zij verscheidene van de eerste wonderen konden nadoen, maar niet allemaal. Die beperkingen waren mogelijk te wijten aan het feit dat zij slechts enkele trucs kenden waarmee ze de eerste wonderen konden nabootsen. Als hun krachten werkelijk bovennatuurlijk en van demonische oorsprong waren, bereikten zij kennelijk al snel de grenzen van de demonische macht.

Die demonische macht is niet zoals Gods macht. Ze kan op ons indrukwekkend overkomen, omdat wij niet bovennatuurlijk zijn en geen bovennatuurlijke dingen kunnen doen. Als een demon iets bovennatuurlijks kan doen, zijn we onder de indruk van hoeveel macht hij heeft. Maar zijn macht kent strenge grenzen. Hij kan maar tot op zekere hoogte gaan. Er zijn geen grenzen aan hoever God kan gaan. Maar bij de demonen zijn die er wel. We kunnen zeggen dat deze tovenaars gewoon goochelaars waren en gebruikmaakten van vingervlugheid, of dat ze door demonen bekrachtigd

werden. Maar in beide gevallen waren hun bezweringen, of hun nabootsing van wat daar gebeurde, beperkt, in tegenstelling tot de macht van Mozes. De uitspraak ‘De staf van Mozes, of de slang van Mozes, at al hun slangen op’ staat er ongetwijfeld om ons duidelijk te maken dat ze de uiterlijke verschijningsvorm van het wonder tot op zekere hoogte konden nabootsen, maar dat hun slangen toch ondergeschikt waren aan de slang die hier tevoorschijn kwam. De slang die bij de brandende braamstruik uit de staf voortkwam — ik denk dat het Hebreeuwse woord daar gewoon het gewone woord is voor een slang — wordt daar anders genoemd dan de slang van Mozes hier. Het woord hier spreekt over iets aanzienlijk monsterlijkers: misschien een heel grote slang, misschien een soort monsterachtig reptiel. Maar het is niet helemaal duidelijk waarop het doelt. Wat het ook was, het at de slangen van de magiërs op en zij konden daar niets tegen doen. Het is duidelijk dat Gods macht hier groter blijkt te zijn dan de macht die door deze mannen heen werkte.

3

Jannes en Jambres als valse leraren

Deze magiërs van de farao hadden kennelijk namen. Natuurlijk hadden ze namen, maar hun namen worden niet in de tekst genoemd. In Joodse legenden werden hun namen echter gegeven als Jannes en Jambres, en Paulus noemt hen. In 2 Timotheüs 3:8 noemt Paulus hen. Het begin van dat hoofdstuk begint als volgt:

Maar weet dit: in de laatste dagen zullen er gevaarlijke tijden komen. De mensen zullen alleen van zichzelf en van geld houden. Ze zullen opscheppen, trots zijn, God beledigen, ongehoorzaam zijn aan hun ouders, ondankbaar en onheilig zijn, geen liefde kennen en niet willen vergeven. Ze zullen kwaadspreken, zich niet kunnen beheersen, wreed zijn en het goede verachten. Ze zullen verraderlijk, roekeloos en verwaand zijn, en meer van plezier houden dan van God. Ze zullen wel vroom lijken, maar de kracht ervan ontkennen. Keer je van zulke mensen af. Tot hen behoren namelijk degenen die huizen binnensluipen en naïeve vrouwen in hun macht krijgen die gebukt gaan onder zonden en zich door allerlei begeerten laten meeslepen. Ze leren voortdurend, maar kunnen nooit tot kennis van de waarheid komen. Zoals Jannes en Jambres zich tegen Mozes verzetten, zo verzetten ook deze mensen zich tegen de

waarheid. Hun denken is verdorven en wat het geloof betreft hebben ze afgedaan. Maar ze zullen niet veel verder komen, want iedereen zal zien hoe dwaas ze zijn, net zoals dat bij Jannes en Jambres gebeurde.

Met Jannes en Jambres worden hier de magiërs bedoeld. Nu is het de vraag of Paulus bevestigt dat Jannes en Jambres werkelijk de namen van deze magiërs waren, of dat hij eenvoudig meegaat met de Joodse overlevering daarover. In elk geval verwijst hij naar de magiërs die zich tegen Mozes verzetten. Hij zei dat ze inderdaad tegen Mozes optraden en sommige dingen die Mozes deed, ook nabootsten. Maar hij zegt dat deze valse leraren die zich tegen de waarheid verzetten, niet verder zullen komen dan Jannes en Jambres. Zij kwamen tot op zekere hoogte, maar bereikten het einde van hun vermogen om zich tegen Mozes te verzetten. En er staat dat hun dwaasheid voor iedereen openbaar zal worden, zoals ook die van hen openbaar werd.

Zo zal in de laatste dagen de dwaasheid van misleidende leraren aan het licht komen, net zoals de dwaasheid van de Egyptische magiërs aan het licht kwam. Dat gebeurde doordat ze de grens van hun vermogens bereikten. Later kwam er nog een plaag, de plaag van de zweren, en de magiërs konden niet eens meer voor de farao verschijnen, omdat ze zelf met zweren bedekt waren. Ze waren niet immuun voor de plaag die Mozes over Egypte bracht. Uiteindelijk zagen ze er dus behoorlijk machteloos uit. Uiteindelijk sloegen ze een tamelijk dwaas figuur. Maar aanvankelijk leken ze erin te slagen na te bootsen wat Mozes deed. Natuurlijk was hun kunststuk zelfs toen ondergeschikt aan wat Mozes deed, omdat zijn slang die van hen opat. Toch leek het er genoeg op om ervoor te zorgen dat Mozes geen indruk op de farao maakte en zijn hart verhard werd.

4

De Nijl verandert in bloed

Toen zei Jahweh in hoofdstuk 7, vers 14, tegen Mozes:

Toen zei de HEERE tegen Mozes: Het hart van de farao is onvermurwbaar. Hij weigert het volk te laten gaan. Ga in de ochtend naar de farao, zie, hij zal naar het water toe gaan. Ga dan aan de oever van de Nijl staan om hem te ontmoeten, en de staf die veranderd is geweest in een slang, moet u in uw hand nemen. U moet dan tegen hem zeggen: De HEERE, de God van de Hebreëën, heeft mij tot u gezonden om te zeggen: Laat Mijn volk gaan, zodat zij Mij kunnen dienen in de woestijn. Zie, u hebt echter tot nu toe niet willen luisteren. Zo zegt de HEERE: Hieraan zult u weten dat Ik de HEERE ben. Zie, ik zal met deze staf die in mijn hand is, op het water slaan dat in de Nijl is, en het zal in bloed veranderd worden. En de vissen die in de Nijl zijn, zullen sterven, zodat de Nijl zal stinken. De Egyptenaren zullen moeite moeten doen om het water uit de Nijl te kunnen drinken. Toen zei de HEERE tegen Mozes: Zeg tegen Aäron: Neem je staf en strek je hand uit over de wateren van Egypte. Strek hem uit over hun stromen, over hun rivieren, over hun water poelen en over hun hele watervoorraad, zodat zij bloed worden. Er zal bloed zijn in heel het land Egypte, zelfs in de houten en stenen vaten. Mozes en Aäron deden precies zoals de HEERE geboden had. Hij hief de staf op en sloeg voor de ogen van de farao en zijn dienaren het water dat in de Nijl was. En al het water dat in de Nijl was, werd in bloed veranderd. De vissen die in de Nijl waren, stierven en de Nijl stonk, zodat de Egyptenaren het water uit de

Nijl niet konden drinken. Er was bloed in heel het land Egypte. Maar de Egyptische magiërs deden met hun bezweringen hetzelfde, zodat het hart van de farao zich verhardde.

EXODUS 7:14-22

Dat was nu net wat ze nodig hadden: nog meer water dat in bloed veranderde. De dienaren van farao, de magiërs, kregen dat voor elkaar. Ze vonden een beetje water dat nog niet in bloed was veranderd en veranderden dat ook in bloed. Heel handig.

Mozes en Aäron deden precies zoals de HEERE geboden had. Hij hief de staf op en sloeg voor de ogen van de farao en zijn dienaren het water dat in de Nijl was. En al het water dat in de Nijl was, werd in bloed veranderd. De vissen die in de Nijl waren, stierven en de Nijl stonk, zodat de Egyptenaren het water uit de Nijl niet konden drinken. Er was bloed in heel het land Egypte.

EXODUS 7:20-21

Volgens veel geleerden voltrokken de negen plagen zich over een periode van mogelijk wel tien maanden. De reden hiervoor is de veronderstelling over de tijd van het jaar waarin sommige van deze plagen plaatsvonden. En die veronderstellingen zijn enigszins gebaseerd op naturalistische aannames, die al dan niet van toepassing zijn. De meeste geleerden geloven dat de negen plagen zich in ongeveer tien maanden of een jaar voltrokken. Het is niet belangrijk hoe lang het duurde, maar ik geef je die informatie omdat geleerden dat vaak zeggen.

5

Het patroon van de negen plagen

Deze negen plagen, die voorafgingen aan de dood van de eerstgeborenen, wat de tiende plaag was, vallen uiteen in drie groepen van drie die een cyclisch patroon volgen. Als je de plagen bekijkt als drie groepen van drie, dan vormen de plagen één tot en met drie één groep, de plagen vier tot en met zes één groep, en de plagen zeven tot en met negen

één groep. Binnen elk van deze groepen zijn er overeenkomsten tussen de eerste plaag van iedere groep. De eerste, de vierde en de zevende plaag zijn de eerste plagen van de drie groepen van drie. In elk van die gevallen ging Mozes 's morgens naar farao. Er staat uitdrukkelijk dat God hem opdroeg om farao 's morgens te ontmoeten en hem het bevel te geven het volk te laten gaan. Als hij dat niet deed, zou er een bepaalde plaag komen, en vervolgens gebeurde dat.

Als je kijkt naar de tweede plaag in elk van deze reeksen — de tweede, de vijfde en de achtste plaag — dan kondigt hij in die gevallen de plaag wel van tevoren aan. Maar er wordt niet vermeld dat hij daarvoor 's morgens vroeg opstond. Bij de eerste plaag van elk van deze cycli staat hij altijd 's morgens vroeg op om farao te confronteren. Bij de tweede kondigt hij aan dat er een plaag zal komen, maar er wordt niet uitdrukkelijk gezegd dat dit vroeg in de ochtend gebeurde.

Bij de derde plaag van elk van deze reeksen — plaag nummer drie, plaag nummer zes en plaag nummer negen — is er helemaal geen aankondiging vooraf. God treft de farao gewoon zonder waarschuwing met de plaag. Deze cyclus herhaalt zich drie keer: sta 's morgens vroeg op en vertel het farao; vertel het hem bij de volgende plaag gewoon, maar niet 's morgens vroeg; en vertel het hem bij de derde helemaal niet. Daarna herhaalt de cyclus zich nog twee keer.

Waarom dit zo is, weet ik niet. Misschien wordt hiermee het idee overgebracht dat God in de vroege stadia bereid is je ruim van tevoren te waarschuwen. Maar als je je halsstarrig toont, waarschuwt Hij je niet ruim van tevoren. Misschien geeft Hij je nog wel een waarschuwing, maar niet erg lang van tevoren. Als je dan nog steeds halsstarrig blijft, geeft Hij je helemaal geen waarschuwing. Dat is in elk geval hoe elk van deze cycli verliep.

6

Overzicht van de negen plagen

Ik kan op dit punt net zo goed zeggen wat alle negen plagen waren, want we gaan ze zowel als groep als afzonderlijk bekijken. De eerste plaag was de plaag waarover we zojuist lazen: het water veranderde in bloed. De tweede was een kikkerplaag. De

kikkers kwamen uit de rivier en bedekten de grond, de huizen en alles. Nadat ze verdwenen waren, volgde er een luizenplaag, of volgens sommigen een muggenplaag.

De vierde plaag was een vliegenplaag. Dit waren kennelijk hondsvliegen, Egyptische hondsvliegen, die in de rand van het ooglid bijten en zeer pijnlijke beten achterlaten. Ze zwermde door heel Egypte. De vijfde plaag was een ziekte die het vee trof en vrijwel al het vee van Egypte vernietigde. De zesde plaag bestond uit de zweren die bij mensen uitbraken. De zevende plaag was hagel, die de gewassen grotendeels vernietigde. Toen was de achtste plaag die van de sprinkhanen, die kwamen en nog meer gewassen vernietigden.

Kennelijk verstreek er enige tijd tussen de zevende en de achtste plaag, want de hagel vernietigde de gerst, geloof ik, die vroeg opkwam. Later in het groeiseizoen kwamen de sprinkhanen en aten ze alles op wat daarna nog groeide. De negende plaag was duisternis over het hele land, een paar dagen lang. Dat waren de dingen die voorafgingen aan de dood van de eerstgeborenen.

Ik heb een aantal keren gezegd dat God zei dat Hij deze dingen deed om het oordeel te voltrekken aan de goden van Egypte. Als je naar Exodus 12:12 kijkt, zie je dat God daar de tiende plaag aankondigt. Hij zegt:

Want Ik zal in deze nacht door het land Egypte trekken en alle eerstgeborenen in het land Egypte treffen, van de mensen tot het vee. En Ik zal aan al de goden van de Egyptenaren strafgerichten voltrekken, Ik, de HEERE.

EXODUS 12:12

En Hij zegt:

En Ik zal alle goden van Egypte straffen. Want Ik ben Jahweh.

7

Oordeel over de goden van Egypte

Nu was de dood van de eerstgeborenen eenvoudigweg de laatste van tien plagen waarmee God het oordeel over de goden van Egypte voltrok. De farao was in Egypte een god. Zijn eerstgeboren zoon, de volgende farao, was in Egypte eveneens een god. Maar er waren nog andere goden die door deze andere plagen werden getroffen. De Nijl was voor de Egyptenaren een belangrijke god. De Nijl was een van hun voornaamste goden. Ze zagen de rivier, samen met Ra, de zonnegod, als een van de belangrijkste bronnen waarvan hun voortbestaan afhing. Ze aanbaden de rivier. Er was ook een kikkergod en er was een god van de vliegen. Ra, de zonnegod, werd getroffen door de dagen van duisternis, de negende plaag. Die trof als het ware de zon, verduisterde de zon en doofde haar licht uit.

Ook werd het vee getroffen. Apis was de god die door een stier werd voorgesteld, en in het Egyptische pantheon was er nog een god die als een koe werd voorgesteld. De vernietiging van de koeien, het brengen van een plaag van kikkers en vliegen, de rivier die in bloed veranderde en de zon die duister werd: elk van deze dingen was op zijn eigen manier Gods manier om Zijn macht over de goden van Egypte te tonen en het oordeel over hen te brengen. In elk geval maakte Hij de dingen die de Egyptenaren hadden aanbeden tot iets waarvan ze een afkeer zouden hebben.

Iets later in Exodus lezen we dat bloed voor de Egyptenaren een gruwel was. Dus door de Nijl, die een van hun goden was, in bloed te veranderen, nam God het voornaamste voorwerp van hun aanbidding en veranderde Hij het in iets wat ze walgelijk en weerzinwekkend zouden vinden.

8

Mogelijke natuurlijke oorzaken

Ik wil hier nog het volgende aan toevoegen. Veel commentatoren wijzen erop dat sommige van deze plagen door een soort natuurlijke opeenvolging van natuurlijke oorzaken ontstaan zouden kunnen zijn. Het is bekend dat er rond deze tijd een

aanzienlijke vulkaanuitbarsting in het Middellandse Zeegebied plaatsvond. Die vulde de lucht met as, bracht de zeebodem in beroering en woelde modder en dergelijke op. Vanwege deze bekende vulkaanuitbarsting en het effect ervan op de ecosfeer wordt gezegd dat sommige van deze dingen daar het gevolg van geweest kunnen zijn.

Ze zeggen bijvoorbeeld dat de verandering van de rivier in bloed eenvoudigweg veroorzaakt kan zijn door de rode modder die als gevolg van de door deze vulkaanuitbarsting veroorzaakte aardbeving door de rivier stroomde. De rivier veranderde volgens die gedachte dus niet zozeer in bloed, maar kreeg het aanzien van iets wat bloedrood was. De kikkers, de volgende plaag, zouden volgens hen het gevolg zijn geweest van het feit dat de rivier onbewoonbaar werd. De kikkers die in de rivier zaten, zouden er eenvoudigweg uitkomen, op het land terechtkomen en iedereen in de weg zitten. Vervolgens zouden de kikkers sterven. Terwijl hun kadavers aan het rotten waren, zouden vliegen, muggen en dergelijke zich daarin sterk vermenigvuldigen, enzovoort. Dit zou kunnen leiden tot een plaag van een ziekte die door deze vliegen werd overgebracht en het vee trof, en tot zweren op menselijke lichamen, enzovoort.

Dit werkt natuurlijk minder goed als het om de hagel gaat, hoewel het wel zou kunnen. Het is namelijk mogelijk dat zelfs de neerslag die de hagel voortbracht, werd beïnvloed door de vulkanische as in de lucht. Ook de duisternis zou daar deel van kunnen uitmaken. Wat de sprinkhanen betreft, weet ik het niet. Ik weet niet hoe die in dit beeld zouden passen.

Maar het punt is dat veel geleerden hebben geprobeerd te zeggen dat deze plagen echt plaatsvonden, maar in feite een natuurlijke oorzaak hadden. En dat is mogelijk. Het zou niet heiligschennend zijn om te veronderstellen dat elk van deze dingen langs natuurlijke weg tot stand kwam. Het bovennatuurlijke zou zijn dat God Mozes vooraf kon vertellen: 'Vandaag zal de rivier rood worden. Vandaag zal de zon duister worden. Vandaag zal de hagel komen.' Mozes zou dan in staat zijn om dat aan te kondigen en te zeggen: 'Dit is wat God doet.'

Wat door natuurrampen wordt aangericht, kan beslist gemakkelijk een daad van God worden genoemd. Je zou kunnen zeggen dat God Egypte door deze middelen oordeelt. Ik ben er dus in beginsel niet op tegen om dit als het gevolg van bepaalde natuurlijke oorzaken te zien.

Aan de andere kant zijn er bepaalde dingen die mij doen denken dat er misschien geen natuurlijke oorzaken in het spel zijn. Je kunt wel zeggen dat wanneer de rivier in bloed verandert, natuurlijk alle kikkers eruit zullen komen. Maar dan sterven alle kikkers op een bepaalde dag, precies wanneer Mozes aankondigt dat ze zullen sterven, en verdwijnen alle steekvliegen op een bepaalde dag. Dat deze plagen op bevel van Mozes verdwijnen, lijkt niet zo gemakkelijk door natuurlijke oorzaken te verklaren, al hebben sommige vliegen misschien een levensduur van maar één dag. Maar dat de plaag op bevel ophoudt en dat de sprinkhanen op bevel weggaan, zou niet noodzakelijkerwijs het gevolg zijn van natuurlijke oorzaken, al zou dat misschien wel kunnen.

9

Bovennatuurlijke kanten van de bloedplaag

Maar zelfs deze eerste plaag zou ons reden kunnen geven om eraan te twijfelen dat we hier met natuurlijke oorzaken te maken hebben, want niet alleen de rivier verandert in bloed. Er staat zelfs in vers 19:

Toen zei de HEERE tegen Mozes: Zeg tegen Aäron: Neem je staf en strek je hand uit over de wateren van Egypte. Strek hem uit over hun stromen, over hun rivieren, over hun waterpoelen en over hun hele watervoorraad, zodat zij bloed worden. Er zal bloed zijn in heel het land Egypte, zelfs in de houten en stenen vaten.

EXODUS 7:19

Het lijkt erop dat zelfs het water dat al uit de rivier was gehaald en in de vaten werd bewaard, ook in bloed veranderde. Daardoor lijkt het iets bovennatuurlijks te zijn geweest. Aan de andere kant was er water dat niet in bloed was veranderd, want de magiërs vonden een beetje water en veranderden dat in bloed. En blijkbaar groeven de mensen langs de oever van de rivier om al het zoete water te vinden dat ze maar konden vinden, hoewel we eigenlijk niet lezen dat ze daar zoet water vonden. In vers

24 staat dat de mensen rondom de rivier groeven om drinkwater te vinden, omdat ze het water van de rivier niet konden drinken. We lezen niet of ze door dat graven drinkbaar zoet water vonden, maar daar waren ze wel naar op zoek. Sommige vragen blijven onbeantwoord.

Zoals ik al zei, is het mogelijk dat deze dingen door een reeks natuurrampen zijn veroorzaakt. Misschien hielden ze allemaal verband met één natuurramp en waren het slechts verschillende gevolgen die, golf na golf, optraden na een vulkaanuitbarsting in de buurt. God zou Mozes daar dan van tevoren voor gewaarschuwd kunnen hebben. Dat zou in zekere zin het meeste van wat er gezegd wordt verklaren, en misschien wel alles wat er gezegd wordt. Maar er zijn hier bepaalde dingen waardoor het bovennatuurlijk lijkt. Ik leg mij niet noodzakelijkerwijs vast op de ene of de andere opvatting en ben aan geen van beide gehecht. Dit zijn duidelijk plagen die God over Egypte bracht, of dat nu door natuurlijke oorzaken gebeurde of niet.

De Nijl verandert dus in bloed, en blijkbaar ook de meren en andere watermassa's: de waterpoelen, de vijvers en de meren. In vers 19 staat dat die ook allemaal in bloed veranderen. Ook dat doet vermoeden dat het niet alleen maar slib is dat door de rivier wordt meegevoerd. Al die losstaande watermassa's overal in Egypte ondergaan hetzelfde. Blijkbaar gebeurde het terwijl de farao toekeek, want de farao en zijn dienaren waren erbij. Mozes of Aäron stak de staf in de rivier en de rivier werd rood. Het kan een kwestie van perfecte timing zijn geweest, waarbij de rode verkleuring toch al met het rivierwater mee stroomde, maar het ziet er beslist wonderbaarlijk uit. Het verhaal wordt niet zo verteld dat het ons ertoe aanmoedigt een natuurlijke verklaring te zoeken. Het wordt zo verteld dat het duidelijk maakt dat dit wondertekenen zijn die God doet, net zoals wanneer Hij een staf in een slang verandert, of iets dergelijks.

Ik wil hier nog aan toevoegen dat we in die drie cycli van de negen plagen die ik noemde, nog iets anders opmerken over de staf. Bij de eerste drie plagen, dus in de eerste cyclus van drie, staat er steeds dat Aäron de staf gebruikt om de plaag teweeg te brengen. Bij de tweede cyclus van plagen — de steekvliegen, de dood van het vee en de zweren — wordt het gebruik van de staf helemaal niet genoemd. In de laatste cyclus, de derde cyclus, gebruikt Mozes de staf.

Misschien kwam God Mozes in het begin tegemoet door Aäron als uitvoerder voor hem te laten optreden, omdat Mozes zich nogal geïntimideerd voelde. Aäron gebruikte dan de staf en Aäron sprak tegen de farao, enzovoort. Het is mogelijk dat tegen de tijd dat je bij de laatste plagen komt, het vertrouwen van Mozes in God zo sterk is toegenomen dat hij die positie van Aäron kan overnemen. We zien Mozes immers bij de laatste drie plagen de staf gebruiken.

10

Gods opdracht blijft onveranderd

Dat was dus de eerste plaag. Laten we naar hoofdstuk 8 gaan.

Daarna zei de HEERE tegen Mozes: Ga naar de farao toe en zeg tegen hem: Zo zegt de HEERE: Laat Mijn volk gaan, zodat zij Mij kunnen dienen.

EXODUS 8:1

Hij heeft Zijn instructies niet veranderd. Gods instructies verdwijnen niet alleen maar omdat je ze niet gehoorzaamt.

Jona ontdekte dat. Weet je nog, God zei tegen Jona:

Sta op, ga naar de grote stad Ninevé en predik tegen haar, want hun kwaad is opgestegen voor Mijn aangezicht.

JONA 1:2

Dus nam Jona een schip dat de andere kant op ging. Toen kwam hij in een storm terecht, werd hij overboord gegooid, door een grote vis opgeslokt en weer op het land uitgespuugd. Na dat alles komt hij op het land terecht en zegt God:

Sta op, ga naar de grote stad Ninevé en predik tegen haar de prediking die Ik tot u spreek.

JONA 3:2

Het is hetzelfde woord als daarvoor. Er is niets veranderd. Waarschijnlijk werd Jona door alle maagsappen van de walvis geel en viel zijn haar uit, maar afgezien daarvan was er niets veranderd, want Gods woord verandert niet.

Je kunt je er een tijdje tegen verzetten, of lange tijd als je dat wilt. Je kunt de andere kant op vluchten. Maar wanneer je ophoudt met vluchten en God je weer te pakken krijgt, ontdek je dat de instructies niet veranderd zijn. Je hebt alleen het onvermijdelijke uitgesteld. Dat is wat er met de farao gebeurt. De farao is ongehoorzaam, maar Gods woord blijft hetzelfde. Steeds weer komt hetzelfde woord terug.

Als ik predikant was, zou ik dit toepassen op christenen die willens en wetens ongehoorzaam zijn aan dingen die God hun heeft opgedragen. Ze hopen dat de instructies zullen verdwijnen als ze maar lang genoeg wachten. Als ze God maar lang genoeg negeren, verandert God misschien het plan, het gebod of de verantwoordelijkheden. Maar de farao ontdekte dat het niet zo werkte, en Jona evenmin, en waarschijnlijk zullen wij dat ook niet ontdekken.

11

De komst en oorsprong van de kikkerplaag

Maar God zegt tegen hem in vers 2:

En indien u weigert het te laten gaan, zie, dan zal Ik heel uw gebied met kikkers treffen, zodat de Nijl krioelen zal van kikkers. Ze zullen eruit omhoog klimmen en in uw huis komen, in uw slaapkamer, ja, op uw bed, ook in de huizen van uw dienaren en bij uw volk, ja, in uw ovens en in uw baktroggen. Tegen u, tegen uw volk en tegen al uw dienaren zullen de kikkers omhoog klimmen.

EXODUS 8:2-4

Dat zou heerlijk zijn.

Ze zullen op de mensen klimmen, in hun bedden, en hun ovens in. Als je graag kikker eet, kan dat handig zijn, maar waarschijnlijk gaat het snel vervelen. En ze komen in je baktroggen terecht. Je kunt die kikkers daadwerkelijk door je brood kneden. Je kunt kikkerbrood maken. Tegenwoordig stoppen ze allerlei dingen in brood. Je kunt kikkerbrood maken. Je wilt je deeg gaan kneden en daar zitten kikkers. Nou, dan kun je ze er net zo goed doorheen mengen.

Toen sprak Jahweh tot Mozes:

Verder zei de HEERE tegen Mozes: Zeg tegen Aäron: Strek je hand met je staf uit over de stromen, over de rivieren en over de waterpoelen, en laat er kikkers uit omhoog klimmen over het land Egypte.

EXODUS 8:5

Dus strekte Aäron zijn hand uit over de wateren van Egypte, en de kikkers kwamen op en bedekten het land Egypte. En de magiërs deden hetzelfde met hun toverkunsten en brachten nog wat meer kikkers tevoorschijn, want er waren er gewoon nog niet genoeg in het land Egypte.

Nu gaat het hierom. Als we dit als een natuurlijk verschijnsel moeten opvatten, waarbij deze kikkers de rivier verlieten omdat de rivier bloedrood werd, dan lijkt het erop dat ze eruit zouden komen zodra de rivier onbewoonbaar werd. Je zou denken dat ze er onmiddellijk uit zouden komen. Je zou niet verwachten dat er nog een dag voorbij zou gaan en Mozes dan zou komen zeggen: 'Goed, nu komen de kikkers.' Als de rivier voor de kikkers onbewoonbaar was, waren ze waarschijnlijk allemaal gestorven, net als de vissen in de rivier.

Maar aan de andere kant: als dit niet eenvoudigweg een invasie was door de bestaande kikkers die in de rivier zaten, moeten we aannemen dat God een heleboel kikkers heeft geschapen. Om je de waarheid te zeggen, is dat niet erg waarschijnlijk, want voor zover wij weten is God in de eerste week van de schepping opgehouden met het scheppen van dieren. We weten niet dat Hij daarna ooit nog iets uit het niets heeft geschapen.

Misschien zat er enige tijd tussen de eerste en de tweede plaag. Zoals ik al zei, denken veel geleerden dat de hele reeks misschien ongeveer tien maanden duurde. Er wordt ons niet verteld hoelang de rivier bloed bleef. Er wordt ons zelfs niet verteld dat de farao naar Mozes kwam en zei: 'Verander het weer in water.' Blijkbaar was de rivier een tijdlang bloederig als teken, en veranderde hij daarna weer in gewoon water.

Het lijkt mij waarschijnlijk dat een hele generatie kikkers en vissen in de rivier gestorven is. Kikkers komen tenslotte voort uit kikkervisjes, en kikkervisjes lijken op vissen. Ze hebben kieuwen, ze ademen onder water en ze zouden niet hebben kunnen ontsnappen. Je zou denken dat al die kikkervisjes gestorven zijn toen de vissen stierven, want ze leven in dezelfde omgeving en zijn vatbaar voor dezelfde dingen.

Maar nadat de rivier weer normaal geworden was, zijn de kikkers die op het land waren misschien teruggegaan naar het water. Ze hebben zich voortgeplant en meer eitjes gelegd, en God heeft misschien eenvoudigweg de vruchtbaarheid van de kikkers vergroot, zodat er voor deze plaag een enorme lichterij nieuwe kikkervisjes kwam. En zo was God deze plaag aan het voorbereiden. Ik denk dat het maar een paar weken duurt voordat een kikkervisje een kikker wordt, dus er hoeft niet heel veel tijd te zijn verstreken. Maar je zou denken dat er wel enige tijd moet zijn verstreken tussen het moment waarop de rivier bloederig was en het moment waarop de rivier een hele nieuwe lichterij kikkers kon voortbrengen. Zo lijkt het mij tenminste.

12

Farao vraagt om het einde van de kikkers

Maar op dit punt zijn de Egyptenaren nog steeds in staat na te doen wat er gebeurt. Toen riep de farao Mozes en Aäron en zei:

Toen liet de farao Mozes en Aäron roepen en zei: Bid vurig tot de HEERE dat Hij de kikkers van mij en mijn volk wegneemt; dan zal ik het volk laten gaan, zodat zij offers aan de HEERE kunnen brengen.

EXODUS 8:8

Nou, het klinkt alsof hij zich gemakkelijk gewonnen heeft gegeven. Dit is pas de tweede plaag, en dit gebeurt zelfs nadat hij ziet dat zijn magiërs kikkers kunnen maken. Ik denk dat zijn magiërs nuttiger waren geweest als ze hadden laten zien dat ze kikkers konden wegstrijken, want ze hadden er al genoeg. Mozes werd duidelijk met deze invasie van kikkers in verband gebracht. Dat de magiërs van de farao meer kikkers konden maken, maakte niet bijzonder veel indruk op hem wat hun praktische waarde als dienaren van de farao betreft. En blijkbaar konden ze de kikkers niet laten verdwijnen.

Dus hij zwicht, zo lijkt het, maar hij doet dit verschillende keren en verandert daarna weer van gedachten. Hij zegt: 'Goed, zorg dat de kikkers verdwijnen, en dan laat ik jullie gaan.'

Toen zei Mozes tegen de farao:

Maar Mozes zei tegen de farao: Houd tegenover mij de eer aan uzelf! Wanneer zal ik voor u, uw dienaren en uw volk vurig bidden om deze kikkers bij u vandaan te halen en uit uw huizen uit te roeien, zodat ze alleen in de Nijl overblijven?

EXODUS 8:9

Opnieuw geldt: de rivier kan toen niet nog steeds bloed zijn geweest, anders hadden de kikkers op dat moment niet naar de rivier kunnen terugkeren en daar kunnen leven.

Toen zei hij:

Morgen.

Dat is nu iets interessants. Als ik de farao was geweest, zou ik hebben gezegd: 'Kan het vanavond? Kan het nu meteen?' Wil je nog een nacht doorbrengen terwijl je met kikkers in je bed slaapt? Blijkbaar zei hij: 'Kan het morgen?' Misschien probeerde hij alleen maar de indruk te wekken dat hij niet wanhopig was. 'Nou, morgen is prima,' terwijl hij in werkelijkheid wanhopig was. Daarom kwam hij naar Mozes. Daarom

zei hij dat hij zou gehoorzamen. Maar misschien wilde hij niet te wanhopig of te zwak overkomen. En dus zei hij: ‘Nou, haal ze morgen maar weg. Dat is goed. Morgen is goed.’

Dus zei hij:

Morgen, en Mozes zei:

Hij zei: Morgen. Toen zei Mozes: Overeenkomstig uw woorden zal het gebeuren, opdat u weet dat er niemand is zoals de HEERE, onze God.

EXODUS 8:10

Dan zullen de kikkers bij u vandaan gaan, uit uw huizen, bij uw dienaren en uw volk weggaan. Ze zullen alleen in de Nijl overblijven.

EXODUS 8:11

Het verdwijnen van de kikkers was net zo wonderbaarlijk als hun verschijning, of laten we zeggen: minstens evenzeer een daad van voorzienigheid. Soms gebeuren er dingen waarvan we zouden zeggen dat ze wonderbaarlijk zijn, omdat het daden van God zijn. Maar eigenlijk zouden we moeten zeggen dat ze door Zijn voorzienigheid gebeuren, want een wonder is iets wat per definitie absoluut tegen de natuur ingaat. De enorme hoeveelheid kikkers gaat niet noodzakelijkerwijs tegen de natuur in, aangezien ze waarschijnlijk door natuurlijke voortplanting tot stand kwamen. Maar hun vruchtbaarheid en hun grote aantallen zouden het gevolg zijn van Gods voorzienigheid. God zou Degene zijn Die de natuur aanstuurde, niet door tegen haar wetten in te gaan, maar door haar zo aan te sturen dat er een groot aantal kikkers kwam. Maar ook het feit dat de kikkers eenvoudigweg stierven, was een daad van God. Het bewijs was dat Mozes naar het scheen de kikkers naar geloven kon laten komen en ze naar geloven kon laten verdwijnen. Hij zei dat je zou weten dat er niemand is zoals Jahweh, onze God.

Vers 11:

En de kikkers zullen bij je weggaan.

Dat hebben we al gelezen.

Vers 12:

13

Farao breekt zijn belofte

Toen gingen Mozes en Aäron bij de farao weg. En Mozes riep tot de HEERE vanwege de kikkers, waarmee Hij de farao getroffen had. En de HEERE deed overeenkomstig het woord van Mozes. De kikkers stierven weg uit de huizen, uit de binnenplaatsen en van de velden. Zij verzamelden ze bij hopen, en het land stonk ervan. Toen nu de farao zag dat er verlichting was gekomen, maakte hij zijn hart onvermurwbaar, zodat hij niet naar hen luisterde, zoals de HEERE gesproken had.

EXODUS 8:12-15

Natuurlijk, want de kikkers waren gestorven en lagen in de zon te bakken.

Het leek erop dat deze cyclus snel ten einde zou komen toen hij zei: 'Oké, ik laat jullie gaan. Die kikkers, het is meer dan ik aankan. Het is genoeg. Jullie mogen gaan.' Maar toen de plaag eenmaal was geweken, nam hij zijn oude standpunt weer in. Dat is natuurlijk heel kenmerkend voor de menselijke natuur, niet alleen voor de farao. Hier lezen we dat hij zijn hart verhardde. We lezen niet dat God zijn hart verhardde. Hij besloot gewoon: 'Waarom zou ik al die slaven, die arbeidskrachten, laten gaan nu er geen kikkers meer zijn?' Misschien was hij in zijn eigen gedachten bereid te zeggen: 'Ik denk dat het gewoon toeval was. Ik ga niet toegeven aan deze eisen.'

Maar mensen doen dat voortdurend. Mensen zeggen: 'God, ik zit in de problemen. Als U mij redt, zal ik U voor altijd dienen.' Niet-christenen zeggen dit voortdurend wanneer ze in de problemen zitten. Ze proberen met God te onderhandelen en doen

God beloften, maar heel weinig van hen komen die beloften na wanneer God daadwerkelijk doet wat ze gevraagd hebben. Wanneer ze inderdaad uit de problemen komen, vergeten ze het al snel. Ze schrijven het af als toeval: 'Het zou waarschijnlijk toch wel zijn gebeurd.' Dit is wat de farao deed.

14

De muggenplaag en de machteloze magiërs

Zo komen we bij de derde plaag in vers 16:

Toen zei de HEERE tegen Mozes: Zeg tegen Aäron: Streck je staf uit en sla het stof van de aarde, zodat het tot muggen wordt in heel het land Egypte.

EXODUS 8:16

Hier wordt de farao niet vooraf gewaarschuwd. De eerste twee keer werd hij gewaarschuwd, maar deze keer niet. Het gaat gewoon gebeuren.

De Engelse Bijbelvertaling die hier wordt aangehaald, heeft 'luizen', maar het Hebreeuwse woord kan blijkbaar beter met 'muggen' worden vertaald, zoals ook in het bovenstaande citaat staat. Luizen leven natuurlijk in je haar, op je hoofdhuid, enzovoort. Maar muggen vliegen rond. Ze vliegen je neusgaten in wanneer je ademhaalt, ze bijten je, enzovoort. Het zijn gewoon afschuwelijke beestjes. Ze brengen je geen ernstige schade toe. Het is gewoon verschrikkelijk om je in een zwerm insecten te bevinden die je neus in vliegen en in je mond terechtkomen wanneer je praat en wanneer je eet. Het is gewoon iets afschuwelijks.

Deze eerste plagen, de eerste drie dus, waren trouwens alleen maar afschuwelijk. Ze deden lichamelijk geen pijn, zoals sommige latere plagen. Ze waren alleen maar weerzinwekkend. God begint met in te spelen op de afkeer van mensen, in plaats van hun pijn te doen. Maar wanneer ze koppig blijven, gaat Hij harder optreden. Hij begint hun pijn te doen, hun bezittingen af te nemen, enzovoort.

Dus daar komen de muggen.

En zo deden zij. Aäron strekte zijn hand met zijn staf uit en sloeg het stof van de aarde, en de muggen kwamen op de mensen en op de dieren. Al het stof van de aarde werd tot muggen, in heel het land Egypte.

EXODUS 8:17

of luizen, of muggen.

Dit is een overdrijving. Dat betekent niet dat er nergens in Egypte nog stof over was, omdat alles in insecten was veranderd. Ook denk ik niet dat we per se moeten aannemen dat God werkelijk echt stof in echte levende organismen veranderde. Nogmaals, God kan dat doen. Hij kan grotere dingen doen dan dat. Johannes de Doper zei dat God uit deze stenen kinderen van Abraham kon maken.

en denk niet dat u bij uzelf kunt zeggen: Wij hebben Abraham als vader; want ik zeg u dat God zelfs uit deze stenen voor Abraham kinderen kan verwekken.

MATTHEÛS 3:9

Hij zou zeker stofdeeltjes kunnen nemen en er muggen van kunnen maken. Maar ik weet niet of dat werkelijk is wat God hier doet. Deze muggen plantten zich waarschijnlijk voort in de aarde. Wanneer ze uitkwamen en tevoorschijn kwamen, stegen ze op uit de aarde, alsof ze uit het stof kwamen.

De Egyptenaren hadden een god die Seth heette, de god van de aarde, en daarom aanbaden ze de aarde. Maar nu brengt de aarde deze verschrikkelijke plaag voor hen voort. Dus opnieuw maakt God de aarde walgelijk voor de Egyptenaren, net zoals Hij de Nijl, een andere god van hen, walgelijk maakte. Hij oordeelt de goden van Egypte.

De magiërs probeerden toen met hun bezweringen luizen voort te brengen, maar gelukkig konden ze dat niet. Er waren dus luizen of muggen op mens en dier. Toen zeiden de magiërs tegen de farao:

Dit is de hand van God.

Maar het hart van de farao werd hard en hij luisterde niet naar hen, zoals Jahweh had gezegd.

Anders dan de kikkers wisten deze muggen de farao niet echt te raken. Deze keer gaf hij niet toe zoals hij bij de kikkers had gedaan. In dit geval zeiden zelfs zijn magiërs:

Wij kunnen dit niet. Dit is echt God. Het wordt tijd dat we erkennen dat dit een echt wonder van God is.

Maar de farao luisterde niet naar hen, omdat hij zijn hart al eerder had verhard.

15

Een hart dat steeds verder vereelt

Hoe vaker je je hart verhardt, hoe moeilijker het is om het weer zacht te krijgen. Het is net als met eelt. Als je gitaar leert spelen, doen je vingertoppen in het begin pijn, omdat ze niet gewend zijn om snaren in te drukken, want gitaarsnaren zijn draden. Nadat je dus een dag of twee hebt gespeeld, doen je vingertoppen pijn. Maar als je volhoudt en de pijn negeert, wordt de huid op je vingertoppen dik. Dan ontstaat wat we eelt noemen. Vervolgens worden ze ongevoelig. Je stelt ze nog steeds aan dezelfde irritatie bloot, maar ze voelen die niet meer, omdat de huid dik is geworden.

Een van de woorden in het Hebreeuws is kabad, 'dik maken'. Dat is een van de woorden voor het verharden van het hart: kabad, het dik maken, het ongevoelig maken. Het is alsof je er eelt op vormt. Eelt ontstaat wanneer voortdurende irritatie wordt genegeerd, of wanneer je de oorzaak van de irritatie niet wegneemt. De huid vormt een natuurlijke verdediging tegen die irritatie en vereelt daardoor. Hoe meer je aan die irritatie wordt blootgesteld zonder er goed op te reageren, dat wil zeggen, zonder te proberen er verlichting van te krijgen, hoe dikker het eelt wordt en hoe ongevoeliger de huid wordt.

Een vereelt hart ontwikkelt zich op dezelfde manier. God gebiedt de farao iets te doen. Wanneer God je een gebod geeft, moet je op de ene of de andere manier reageren. Je moet óf gehoorzamen, wat betekent dat de druk wegvalt omdat je Hem gehoorzaamt, óf je bent ongehoorzaam, wat betekent dat de druk aanhoudt en dat je een verdediging moet opbouwen tegen de irritatie van het geweten. Het geweten moet vereelt raken, en dat is wat hier gebeurde. De farao had zijn hart al eerder verhard. Nu zien we dat zijn hart al te hard is om te veranderen. Hij is al ongevoelig en onredelijk, want hij is hier zelfs minder redelijk dan zijn magiërs.

16

De steekvliegen en de bescherming van Gosen

Nu vers 20, en hiermee begint de tweede cyclus:

Toen zei de HEERE tegen Mozes: Sta morgen vroeg op en ga voor de farao staan. Zie, wanneer hij naar het water toe gaat, moet u tegen hem zeggen: Zo zegt de HEERE: Laat Mijn volk gaan, zodat zij Mij kunnen dienen. Want als u Mijn volk niet laat gaan, zie, dan zal Ik steekvliegen op u, uw dienaren, uw volk en uw huizen afzenden, zodat de huizen van de Egyptenaren, en zelfs de grond waarop zij staan, vol steekvliegen zullen zijn.

EXODUS 8:20-21

In het Hebreeuws staat er alleen 'zwermen'. De Engelse vertaling vult 'vliegen' aan; het bovenstaande citaat kiest voor 'steekvliegen'.

Ze zullen dus over vliegen lopen wanneer ze rondlopen. Er zijn zoveel vliegen dat ze niet allemaal tegelijk in de lucht kunnen zijn. Sommige moeten op de grond zitten, zodat andere de lucht kunnen vullen. Waar je ook heen gaat, je loopt op vliegen en

hoort ze knarsen terwijl je ze vertrapt, en ze omringen je. Ze vormen je hele omgeving. Dit zijn ongetwijfeld de steekvliegen die in Egypte zo veel voorkwamen, waarschijnlijk de hondsvlieg.

Maar op die dag zal Ik de landstreek Gosen, waar Mijn volk woont, afzonderen, zodat daar geen steekvliegen zullen zijn, opdat u zult weten dat Ik, de HEERE, in het midden van het land aanwezig ben. Ik zal Mijn volk ervan vrijwaren en uw volk niet. Morgen zal dit teken gebeuren.

EXODUS 8:22-23

Hier lezen we voor het eerst dat de Israëlieten gespaard bleven voor de gevolgen van de plagen. Het is mogelijk dat ze ook voor de eerdere plagen gespaard bleven, eenvoudigweg doordat ze apart in het land Gosen woonden. Misschien werd het water daar niet in bloed veranderd en werd het land daar niet overspoeld met kikkers. We weten het niet; het wordt ons niet verteld. Maar vanaf dit punt wordt ons verteld dat de Israëlieten voor de gevolgen van deze plagen gespaard blijven.

Het kan zijn dat zij de eerdere plagen moesten doormaken, die alleen maar weerzinwekkend waren en niet echt pijnlijk of schadelijk. Maar nu God harder begint op te treden en Zijn pijnlijkere wapens tevoorschijn haalt, plaatst Hij Israël in een aparte categorie:

Ik ga ze dit niet aandoen.

17

Egypte als beeld in Openbaring

Ik weet zeker dat je het boek Openbaring hebt gelezen en dat je weet dat de plagen in het boek Openbaring in veel gevallen sterk lijken op de plagen in Egypte. Dit is met opzet zo in het boek Openbaring. De plagen in Openbaring zijn een echo van de plagen in Egypte. In Openbaring zul je zien dat water in bloed verandert. Je zult zien dat er zweren uitbreken bij mensen. Je zult zien dat vee sterft. Je zult zien dat de hemel

donker wordt. Je zult een sprinkhanenplaag zien. Je zult hagel zien. Je zult in Openbaring naast deze plagen nog andere plagen zien. Er is een zeer duidelijke, zeer belangrijke overlap tussen de soorten plagen die Openbaring beschrijft en het soort plagen dat God over Egypte bracht. Ik geloof dat dit met opzet zo is, omdat ik geloof dat de plagen in Openbaring duidelijk maken dat God in Openbaring als het ware een ander Egypte oordeelt. Zoals God Egypte had geoordeeld, zo oordeelt Hij hier wat Babylon wordt genoemd: 'Verborgenschap, het grote Babylon'. De moeder van de hoeren is degene die daar wordt geoordeeld. Maar ook Babylon hield Gods volk gevangen. Babylon was naast Egypte het andere land waar de kinderen van Israël een tijdlang als slaven hadden geleefd en waaruit God hen bevrijdde. De Babylonische ballingschap was als een tweede Egyptische gevangenschap.

In Openbaring gaat het natuurlijk niet over de bevrijding van de kinderen van Israël uit het letterlijke Babylon, want dat had vijfhonderd jaar voor Christus plaatsgevonden. Ze waren in 586 voor Christus in ballingschap gegaan en kwamen daar in 539 voor Christus uit. Hoewel Openbaring spreekt over de val van Babylon en oordelen erover uitspreekt die lijken op het oordeel over Egypte, worden deze beelden van Egypte en Babylon in het Nieuwe Testament gebruikt als symbolen van iets anders: iets anders dat onder Gods oordeel komt en dat in beginsel een parallel vertoont met Egypte en Babylon.

Het is interessant dat Openbaring 11 vers 8 vertelt hoe de lichamen van de twee getuigen, wanneer zij worden gedood, drieënhalve dag in de straten van de grote stad liggen. In Openbaring 11 vers 8 staat:

En hun dode lichamen zullen liggen op de straat van de grote stad, die in geestelijke zin genoemd wordt Sodom en Egypte, waar ook onze Heere werd gekruisigd.

OPENBARING 11:8

Welke stad was dat dan? Jezus werd in Jeruzalem gekruisigd. In Openbaring 11 vers 8 staat dat de stad waar onze Heere werd gekruisigd, geestelijk Egypte wordt genoemd. Het lijkt er daarom op dat het oordeel over Jeruzalem komt. Jeruzalem, dat Christus heeft verworpen, is een ander Egypte geworden.

Jeruzalem vervolgde de gemeente. Het was het Sanhedrin dat Saulus van Tarsus eropuit stuurde om de gemeente te vervolgen. Het was het Sanhedrin dat Stefanus tijdens een gewelddadige actie van een menigte stenigde. Het was het Sanhedrin dat Herodes ertoe aanzette Jakobus te doden en Petrus te arresteren. Het was de leiding van Jeruzalem die de grote vervolger van de eerste christenen was. In Openbaring vormen de christenen het nieuwe Israël, en het nieuwe Egypte, of het nieuwe Babylon, is het oude Israël. Dat oude Israël, dat God in het Oude Testament uit Egypte en Babylon had bevrijd, is nu de vervolger geworden van het nieuwe Israël, de gemeente.

Daarom geloven velen, onder wie ikzelf, dat de plagen in Openbaring de oordelen voorstellen die over Jeruzalem kwamen en die Jezus had voorzien. Jezus zei dat het in die generatie zou gebeuren, en dat gebeurde ook. In het jaar 70 na Christus werd Jeruzalem verwoest en kwam het onder een verschrikkelijk oordeel. Dat liep erop uit dat de tempel afbrandde, honderdduizenden Joden werden afgeslacht en de overige Joden als gevangenen over de hele wereld werden weggevoerd, waar de meesten van hen tot op de dag van vandaag zijn gebleven. Dat oordeel kwam in het jaar 70 na Christus, en ik geloof dat Openbaring dat heeft voorzien.

18

Openbaring en het oordeel over Jeruzalem

Ik weet dat de meeste mensen denken dat Openbaring over het einde van de wereld gaat, maar dat is moeilijk te rechtvaardigen wanneer je ziet wat Openbaring zelf zegt. In Openbaring 1 vers 1 staat dat God deze dingen zond om te laten zien:

Openbaring van Jezus Christus, die God Hem gegeven heeft om Zijn dienstknechten te laten zien wat spoedig moet geschieden, en Hij heeft die door Zijn engel gezonden en aan Zijn dienstknecht Johannes te kennen gegeven.

OPENBARING 1:1

In Openbaring 1 vers 3 staat:

Zalig is hij die leest en zijn zij die horen de woorden van de profetie, en die in acht nemen wat daarin geschreven staat, want de tijd is nabij.

OPENBARING 1:3

In het Grieks staat in Openbaring 1 vers 19:

Schrijf nu op wat u hebt gezien, wat er nu is en wat op het punt staat hierna te gebeuren.

OPENBARING 1:19

Met andere woorden, Openbaring zegt dat deze dingen op het punt staan te gebeuren. De tijd is nabij. Ze moeten spoedig plaatsvinden. Johannes schrijft aan een groep gemeenten in de eerste eeuw.

Hoewel er veel verschillende opvattingen over Openbaring zijn, wordt volgens mij één opvatting het best gerechtvaardigd door het boek zelf: Openbaring is een apocalyptisch visioen waarin God Jeruzalem oordeelt. Jeruzalem is tegen die tijd een nieuw Egypte, een nieuw Babylon geworden. Omdat het dit nieuwe Egypte is, wordt het oordeel erover symbolisch beschreven in bewoordingen die doen denken aan het oordeel over Egypte in de tijd van Mozes. Het boek Exodus speelt een zeer belangrijke rol in het boek Openbaring, doordat het de beelden levert die in het boek Openbaring weerklinken. Exodus is een van de voornaamste boeken waarvan de echo in het boek Openbaring weerklinkt. Er zijn veel boeken uit het Oude Testament waarvan dat geldt. Het punt dat ik maak, is dat de plagen die in Openbaring komen, lijken op die in Egypte.

19

De opname vóór de verdrukking

Natuurlijk wijkt de huidige meerderheidsopvatting over Openbaring af van de meerderheidsopvatting in vroegere eeuwen. Tegenwoordig hebben we een populaire opvatting die de bedelingenleer wordt genoemd. Die stelt dat Openbaring over het einde van de wereld spreekt. Volgens die opvatting worden de plagen in Openbaring gezien als plagen die tijdens een toekomstige grote verdrukking van zeven jaar zullen komen. Omdat God Zijn toorn niet over Zijn volk zou uitstorten, en omdat Paulus in 1 Thessalonicenzen 5 zegt:

God heeft ons niet bestemd tot toorn, maar tot het verkrijgen van de zaligheid door onze Heere Jezus Christus.

1 THESSALONICENZEN 5:9

zeggen sommigen dat God de gemeente moet wegnemen voordat deze grote verdrukking komt en voordat deze plagen uit Openbaring over de aarde komen. Daarom hebben we de leer van een opname vóór de grote verdrukking, die tegenwoordig zeer algemeen wordt aangehangen. Overigens heeft niemand die ooit vóór het jaar 1830 aangehangen. De leer werd in 1830 bedacht door John Nelson Darby. Daarvóór heeft geen enkele christen in de geschiedenis haar ooit geloofd. Maar in onze tijd is dit de populairste opvatting onder evangelischen geworden. Die zijn kennelijk historisch provincialistisch en maken zich er niet druk om wat de gemeente vóór 1830 altijd heeft geloofd. Zo bestaat bij velen van ons de overtuiging dat er vóór de grote verdrukking een opname zal plaatsvinden. Een van de argumenten daarvoor is dat de plagen van de grote verdrukking de toorn van God zijn, en dat God ons niet voor de toorn bestemd heeft. Daarom moet Hij eerst de gemeente opnemen.

In het boek Openbaring wordt geen opname van de gemeente genoemd. Eerlijk gezegd wordt nergens anders in de Bijbel een opname vóór de grote verdrukking genoemd. Maar waar het om gaat, is dat het argument niet opgaat. Als de plagen van een toekomstige grote verdrukking inderdaad op de plagen van Egypte lijken, is het dan noodzakelijk dat God de gemeente uit de wereld wegneemt om ze te ontlopen?

Natuurlijk niet. Hij nam Israël niet uit Egypte weg voordat Hij Zijn plagen over Egypte zond, maar Hij spaarde hen. Hij beschermde Israël tegen de plagen, omdat zij niet Zijn doelwit waren. God gebruikte geen hagelgeweer. Hij is een scherpschutter. Hij wist hoe Hij Zijn doelwit moest raken en iemand anders in hetzelfde gebied kon sparen.

In Psalm 91 staat:

Al vallen er duizend aan uw zijde en tienduizend aan uw rechterhand, het zal niet bij u komen. Alleen met uw ogen zult u het aanschouwen en de vergelding van de goddelozen zien.

PSALM 91:7-8

God kan de ene persoon neerslaan en een andere persoon in precies dezelfde omgeving niet neerslaan.

20

Bewaring te midden van Gods oordeel

Jezus zei zelfs dat twee mannen op het veld aan het werk zullen zijn, en dat de een meegenomen en de ander achtergelaten zal worden. Twee mensen zullen in hetzelfde bed liggen te slapen, en de een zal meegenomen en de ander achtergelaten worden. In die context maakt Hij duidelijk dat degene die meegenomen wordt, bij de komst van Christus geoordeeld wordt. Ik weet dat mensen dit ook op de opname toepassen, maar ze kijken niet naar de context. In Matteüs 24 zei Jezus dat het zal zijn zoals in de dagen van Noach.

De mensen aten en dronken en trouwden, totdat de vloed kwam en hen allen wegnam. Zo zal het ook zijn bij de komst van de Zoon des mensen. De een zal meegenomen en de ander achtergelaten worden.

MATTHEÛS 24:38-41

Wie werden door de vloed meegenomen? De slechteriken. Dat zij allemaal werden meegenomen, verwijst naar het oordeel en naar God Die hen in Zijn oordeel doodde. Wanneer Jezus terugkomt, zullen twee mensen bij elkaar in de buurt zijn. De een zal meegenomen worden, dat wil zeggen: geoordeeld worden zoals degenen die door de vloed werden meegenomen. En de ander zal achtergelaten worden.

Het punt is dus dat God de gemeente gewoon hier in de wereld kan houden, zelfs als bij Zijn oordelen over de wereld de hel losbreekt. Hij kan onderscheid maken tussen de gemeente en de niet-christenen. Hij hoeft ons niet uit de wereld weg te nemen.

Er is zelfs een gebed dat Jezus bad en dat hiervoor relevant is. Het staat in Johannes 17 en is het bekendste gebed van Christus. Het wordt gewoonlijk het hogepriesterlijk gebed genoemd. In Johannes 17 bidt Jezus voor Zijn discipelen, en in vers 15 zegt Hij:

Ik bid niet dat U hen uit de wereld wegneemt, maar dat U hen bewaart voor de boze.

JOHANNES 17:15

Hij bedoelt Zijn discipelen.

De voornaamste hoop van veel christenen is dat God hen uit de wereld zal wegnemen. En Jezus zei:

Ik vraag U niet om hen uit de wereld weg te halen, maar bescherm hen wel tegen de boze.

Hij kan Zijn volk in de wereld bewaren en hen toch beschermen. Dit zien we allereerst uitgebeeld in het verhaal van de uittocht. Bij deze plagen nam Hij Israël niet uit Egypte weg voordat Hij de plagen zond. Hij nam hen na de plagen mee naar buiten. Maar terwijl zij in Egypte waren, in de tijd waarin Hij Egypte met plagen trof, werden zij beschermd. Zijn oordelen troffen hen niet. Zo kan God ook bij elk toekomstig oordeel Zijn volk sparen te midden van Zijn oordeelswerk over de goddelozen.

Dus hoofdstuk 8, vers 23:

Ik zal Mijn volk ervan vrijwaren en uw volk niet. Morgen zal dit teken gebeuren.

EXODUS 8:23

En zo deed de HEERE: er kwam een zwerm steekvliegen in het huis van de farao, in de huizen van zijn dienaren en in heel het land Egypte. Het land werd door de steekvliegen te gronde gericht.

EXODUS 8:24

Toen liet de farao Mozes en Aäron roepen en zei:

21

Farao's eerste compromis en Mozes' antwoord

Toen riep de farao Mozes en Aäron, en zei: Ga heen, breng offers aan uw God in dit land.

EXODUS 8:25

Dat wil zeggen: ga het land Egypte niet uit, maar offer hier in het land. Ik laat jullie niet gaan. Maar als jullie God mij op deze manier gaat oordelen omdat ik jullie Hem niet laat aanbidden, aanbid Hem dan, maar doe het hier, hier in Egypte.

En Mozes zei:

Maar Mozes zei: Het is niet juist om dat te doen, want wij zouden aan de HEERE, onze God, een offer kunnen brengen dat een gruwel voor de Egyptenaren is. Zie, als wij voor de ogen van de Egyptenaren een offer zouden brengen dat een gruwel voor hen is, zouden zij ons dan niet stenigen?

EXODUS 8:26

Wat hij bedoelt, is dat ze bloedoffers zullen brengen. Wanneer wij aan onze God offeren, offeren wij bloed. De Egyptenaren deden dat niet. Voor hen was bloed een gruwel. De Egyptenaren zouden denken dat wij iets heiligschennends deden, en daarom kunnen wij het niet midden in Egypte doen.

Laat ons drie dagreizen ver de woestijn ingaan, zodat wij aan de HEERE, onze God, offers kunnen brengen, zoals Hij tegen ons zeggen zal.

EXODUS 8:27

Over die reis van drie dagen de woestijn in hebben we het al eerder gehad. Hij zegt niet dat ze drie dagen weg zullen gaan en dan terugkomen. Hij zegt:

We willen dat je ons toestemming geeft om drie dagreizen hiervandaan te gaan.

Dat zou hun een voldoende grote voorsprong geven, zodat ze niet terug hoeven te komen als ze dat niet willen. Ze kunnen ontsnappen. Daarmee zouden ze buiten de grenzen van Egypte komen en een heel eind veiliger gebied in trekken. En dus zegt hij:

Geef ons drie dagen de tijd om zonder enige tegenwerking zo ver de woestijn in te trekken.

Hij zegt niet dat ze zullen terugkomen. En de farao zou zeker beseffen dat het heel moeilijk, zo niet onmogelijk, zou zijn om hen terug te halen zodra hij hen drie dagreizen ver de woestijn in liet gaan. Ze zouden een grote voorsprong hebben op

vijanden die hen achtervolgden, en ze zouden misschien Midian kunnen bereiken voordat de Egyptenaren hen konden inhalen. Hij belooft dus niet dat ze een driedaagse samenkomst zullen houden, naar Egypte zullen terugkomen en hun werk als slaven zullen hervatten. Dat stelt hij niet voor.

En de farao zei:

22

Farao's tweede compromis en nieuwe weigering

Toen zei de farao: Ík zal u laten gaan, zodat u aan de HEERE, uw God, in de woestijn offers kunt brengen. Alleen, ga beslist niet te ver weg! Bid vurig voor mij!

EXODUS 8:28

De farao heeft nu twee compromissen voorgesteld. Eerst zei hij:

Toen riep de farao Mozes en Aäron, en zei: Ga heen, breng offers aan uw God in dit land.

EXODUS 8:25

Dat was niet toegestaan. Mozes stemde daar niet mee in. Toen zei hij:

Ga niet al te ver weg.

Mozes zegt niet dat hij daar niet mee instemt, maar daar zullen ze evenmin mee instemmen. In hoofdstuk 10 zullen we zien dat de farao nog twee compromisvoorstellen doet voordat hij uiteindelijk aan hen toegeeft. Wanneer we daar komen, zal ik al deze compromisvoorstellen bespreken, want ze hebben geestelijke parallellen, en die geestelijke parallellen willen we in het boek zien. Maar voor nu stellen we alleen vast dat ze er zijn. Wanneer we dan de andere twee in hoofdstuk 10 zien, komen we hierop terug en bekijken we ze allemaal samen.

Toen zei Mozes:

En Mozes zei: Zie, ik ga naar buiten, bij u vandaan, en zal vurig tot de HEERE bidden dat de steekvliegen morgen van de farao, zijn dienaren en zijn volk geweken zullen zijn. Laat de farao alleen niet met bedriegen doorgaan door dit volk niet te laten gaan om de HEERE offers te brengen.

EXODUS 8:29

Mozes ging dus bij de farao vandaan en smeekte Jahweh, en Jahweh deed overeenkomstig het woord van Mozes. Hij nam de zwermen vliegen weg van de farao, van zijn dienaren en van zijn volk. Er bleef er niet één over. Er bleef niet één vlieg in het huis over. Maar ook deze keer verhardde de farao zijn hart en liet hij het volk niet gaan.

Dit begint dus als een grijsgedraaide plaat te klinken. Na elke plaag zullen we lezen:

Maar de farao maakte ook deze keer zijn hart onvermurwbaar: hij liet het volk niet gaan.

EXODUS 8:32

Maar uiteindelijk hield God op met het verharden van het hart van de farao en dwong Hij hem zich over te geven toen Hij zijn eerstgeborene nam. We moeten nog over verscheidene plagen lezen voordat dat gebeurt.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Exodus 7:8-10
- Exodus 7:11-13
- Exodus 7:14-22
- Exodus 7:20-21

- Exodus 12:12
- Exodus 7:19
- Exodus 8:1
- Jona 1:2
- Jona 3:2
- Exodus 8:2-4
- Exodus 8:5
- Exodus 8:8
- Exodus 8:9
- Exodus 8:10
- Exodus 8:11
- Exodus 8:12-15
- Exodus 8:16
- Exodus 8:17
- Mattheüs 3:9
- Exodus 8:20-21
- Exodus 8:22-23
- Openbaring 11:8
- Openbaring 1:1
- Openbaring 1:3
- Openbaring 1:19
- 1 Thessalonicenzen 5:9
- Psalm 91:7-8
- Mattheüs 24:38-41
- Johannes 17:15
- Exodus 8:23
- Exodus 8:24
- Exodus 8:25
- Exodus 8:26
- Exodus 8:27
- Exodus 8:28
- Exodus 8:29
- Exodus 8:32

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.